

BURSA GÜNLÜĞÜ

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YEREL GÜNDEM 21 YAYINI

SAYI:3 KIŞ 2008

SİVİL TOPLUM-KAMU İŞBİRLİĞİ

ROPÖRTAJ
YALÇIN KİREÇÇİ
Psikolog

YAŞAM
KAYNAĞIMIZ:

SU

ARKEOLOJİ ÇALIŞMA GRUBU

Geçtiğimiz Ekim ayında Bursa Yerel Gündem 21 bünyesinde, Bursa ve çevresinin Osmanlı öncesi geçmiş tarihini ve bu tarihe ait ipuçlarını tanıma ve tanıtmaya, Bursa ve çevresindeki zengin kültür mirasının korunması yönünde vatandaşları eğitici çalışmalar yapmak amacıyla Arkeoloji Çalışma Grubu oluşturuldu. İlk toplantısını 16 Ekim 2007 tarihinde gerçekleştiren Arkeoloji Çalışma Grubu'nun temsilcisi Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN, özellikle arkeolojik değerler üzerinde yapılan "definecilik" faaliyetleri yüzünden büyük ve kalıcı tahribatlar olduğunu vurguladı ve Bursa halkının arkeolojik değerlerin korunması yönünde farkındalık yaratmayı amaçladıklarını belirtti.

Arkeoloji Çalışma Grubu, aşağıdaki hedeflere yönelik çalışmalar yapıyor:

- Özellikle defineciler tarafından yapılan tahribatın önüne geçmeye çalışmak
- Kültür bilincini oluşturmak amacıyla ilköğretim düzeyinden başlamak üzere eğitici doğa kampları seminerler, dersler, geziler düzenlemek
- Projeler yapmak
- Bursa ve çevresi kültür envanteri projesini desteklemek
- AB projeleri ile Bursa ve çevresini ortak Avrupalılık kültürünün bir parçası haline getirmek
- Bursa ve çevresinde yapılan arkeolojik araştırmalara destek olmak.

Arkeoloji Çalışma Grubu faaliyetlerine, "**Bitinya'da Yollar ve Kentler**" sunumu ile başladı. Araştırmacı yazar Raif KAPLANOĞLU tarafından yapılan sunumda, ünlü tarihçi Halil İNALCIK ile birlikte Bursa ve çevresinde yapılan araştırma gezilerinin sonuçları aktarıldı. Kaplanoğlu, geziler sonucunda elde edilen verilerin bir araya getirilmesi ile oluşturulan Roma yolları haritasının ayrıntılarını, fotoğraflar eşliğinde dinleyicilere anlattı.

24 Kasım 2007'de "**Arkeoloji Müzesi**"ne gezi düzenlendi. Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Araştırma Görevlisi Ali ALTIN'ın rehberliğinde gerçekleşen müze ziyaretinde, müzedeki tüm eserler kronolojik bir sırada ve tüm ayrıntıları ile birlikte katılımcılara anlatıldı.

8 Aralık 2007'de "**İslam Eserleri Müzesi**"ne yapılan gezide yine Türk İslam sanatının nadide eserleri ayrıntılı bir şekilde katılımcılara anlatıldı.

Arkeoloji Çalışma Grubu'nun faaliyetleri 2008-2009 döneminde de devam edecek. Bu dönemde arkeoloji bilimi üzerine söyleşiler, kazı bölgelerine geziler ve çeşitli sunumların yapılması planlanıyor. Arkeoloji Çalışma Grubu, 15 günde bir olmak üzere Salı akşamları saat 19.00'da Yerel Gündem 21 Evi'nde bir araya geliyor.

Prof. Dr.
Mustafa ŞAHİN

Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji
Bölümü Başkanı ve
YG21 Arkeoloji Çalışma Grubu Temsilcisi
mustafasahin@uludag.edu.tr

VANDALİZM ve KÜLTÜR VARLIKLARIMIZ

Vandalılık veya akim olarak Vandalizm, bilerek ve isteyerek, kişiye ya da ait bir mala, araca, ürüne veya sanat eserine zarar verme eylemidir. , kırma, parçalama, yok etme, kesme, yakıcı madde atma, boya atma yoluyla sonucunu bilerek, başkasının ya da kamunun sahiplendiği, önemsendiği ve değerli bulunduğu okul araç-gereci, toplu taşıma araçları, müzede sergilenen veya açık alanda bulunan bir kültür varlığı, resim galerisindeki bir tabloya zarar verir. Kelime anlamı kırıp-geçirmek olan vandalizm, psikiyatrilardan tarafından anti-sosyal kişilik bozukluğu olarak tanımlanmıştır. Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük erkek bireylerde daha sık görülmektedir.

Bu terim ilk olarak sırasında bir din adamı olan Henri Grégoire tarafından, Cumhuriyet Ordusu'nun bazı davranışlarını, İ.S. yılında 'yı yağmalayan German soyundan gelen Vandallarla benzerlik kurması ile ortaya çıkmıştır.

Konu, kültür varlıkları olduğu için vandalizm bu başlık altında değerlendirilecektir. İnsanlığın ilk ortaya çıkışından günümüze kadar kesintisiz bir şekilde uygarlığın bütün izlerini bünyesinde bulunduran yurdumuzda, ne yazık ki, sonradan görme mirasyedi gibi davranılarak kültür varlıklarımıza geri dönülmesi imkansız zararlar verilmektedir.

Kültür varlıklarımız taşınabilir veya taşınamaz olarak iki gruba ayrılmaktadır. Taşınabilir olanlar, buldukları anda ilgili müzelere götürüldükleri için koruma altına alınabilme şansına sahiptirler. Vandalizm açısından asıl risk unsurunu, taşınamaz olarak nitelendirilen ve buldukları yerde korunması gereken kültür varlıklarımız taşımaktadır.

Yukarıdaki tanımda da anlaşılacağı gibi, Vandalizm, masum bir eylem olmayıp, bilerek ve isteyerek zarar vermektir. Taşınmaz kültür varlıklarımız açısından en büyük tehlike, kontrolsüz bir şekilde arazide dolaşan ve "defineci" olarak tanımlanan kişilerdir. Bunların amacı eşsiz değere sahip olan kültür mirasımızı, ne şekilde olursa olsun bulmak ve çıkartmaktır. Bu amaçla buldukları veya bulduklarını zannettikleri eserlere ulaşmak konusunda herhangi bir engel tanımazlar ve amaca ulaşan her yolu mubah kabul ederler. Bundan dolayı da arkalarında her zaman büyük bir tahribat bırakırlar.

Arazide serseri mayın gibi başıboş dolaşan defineci için, üzerinde herhangi bir nedenle işlenmiş kabartma bulunan kaya kütlesi, içinde büyük hazine barındıran doğal bir kasaya işaret etmektedir! Hazineye ulaşmanın tek yolu da, kabartmayı ortadan kaldırmaktır.

Günümüz teknolojisi ile bile bir kayayı ortadan ikiye ayırarak, içine hazine sakladıktan sonra parçaları tekrar birbirine yapıştırmak mümkün değildir. Tam anlamıyla cehaletten kaynaklanan bu yanlış kanı sonucunda her yıl onlarca kaya anıtımız, ne acıdır ki, dinamitle uçurularak yok edilmektedir. Bu konuyu daha iyi anlaşılabilmesi için iki örnekle açıklamak istiyoruz. 2006 yılında İznik ve çevresinde yaptığımız incelemeler esnasında define ile uzaktan yakından herhangi bir ilgisi bulunamayan bir kaya mezarının dinamitle uçurularak parçalandığını tespit ettik (Resim 1). Bir diğer örnekte ise antik çağın mitolojik kahramanlardan birisi olan Herakles yer almaktadır (Resim 2). Kabartmaya yakından bakıldığında göbeğine matkapla açılan bir dinamit lokumu deliği dikkat çekmektedir (Resim 3). Diğer bir ifade ile yöre kültür ve turizmüne eşsiz katkı sağlayacak bu görkemli anıt, kabartmanın altında define var düşüncesi ile uçurularak yok edileceği

Berber Kayaşı adı verilen anıtsal lahit. İçerisinde define vardır düşüncesi ile dinamitle uçurulmuş

Herakles Kabartması - Genel Görünüm

Herakles Kabartması üzerinde dinamit lokumu için matkapla göbek üzerine açılan delik

günü beklemektedir. Belki de, geçen bir yıllık süre zarfında çoktan yok edilmiştir. Yukarıda da vurguladığımız gibi, günümüz teknolojisi ile bile bir kaya kütlelerinin içerisine hazine gizlemek mümkün değildir.

Bu örnekler belki defineci olarak adlandırılan bireylerin, anti-sosyal kişilik bozukluğuna sahip oldukları ve sosyoekonomik düzeylerinin düşük olması gibi nedenler ile açıklanabilir. Bu tür insanların normalleştirilmesi konusunda uygulanacak yöntem bellidir. Bu fertlerin çeşitli projelerle gelir durumlarını düzeltmek belki "defineci vandalların" ortadan kalkmasında önemli rol oynayacaktır.

Ancak asıl büyük tehlike, hali vakti yerinde olan vandallardır. Bunlar hem sosyoekonomik açıdan iyi durumda, hem de önemli mevkilerde bulunabilmektedirler. Bu nedenle de mücadele etmek gerçekten çok zordur. Genellikle ranta dayalı olan eylemleri, yine çoğunlukla kültür varlıklarımız üzerinde geri dönüşü olmayan tahribata neden olabilmektedir. Bunun için sadece çevremize bakmak veya gazetelere göz atmak yeterli olacaktır.

26 Mart 2007 tarihli Akşam Gazetesi'nden Erdinç Akkoyunlu'nun bir haberi: "Mimar Sinan'ın ünlü Rüstem Paşa Camii büyük bir cehaletin kurbanı olmak üzere. Caminin altında bulunan dükkânlara kaçak bodrum katı yapılıyor. Özel mülkiyet olduğu için de müdahale edilemiyor. Kanuni Sultan Süleyman'ın Sadrazamı Rüstem Paşa tarafından 1561 yılında Mimar Sinan'a yaptırılan çinileriyle ünlü cami, alt tarafta bulunan dükkan sahiplerinin vurdum duymazlığı nedeniyle yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya. Ünlü haber dergisi Newsweek tarafından bir süre önce 'Avrupa'nın en güzel camii' ilan edilen Eminönü'ndeki Rüstem Paşa Camii'nin altındaki dükkânlara yapılan kaçak bodrum katları tarihi yapının temellerine zarar veriyor". Diğer bir ifade ile hali vakti yerinde olan vandallar, buldukları mekanı biraz daha genişleterek kendilerine menfaat sağlamak düşüncesi ile tarihi caminin temellerini fütursuzca oymaktadırlar. Yukarıda sıralanan örnekleri artırmak elbette mümkündür. Kanımızca, bu güne kadar artık olan olmuştur. Bundan sonra bir milat belirleyerek, kendi geçmişimizi yok eden ve ülkemiz kültür varlıklarına büyük darbe vuran vandalizm ile mücadele edilmelidir. Bu konuda geriye sadece ders almak açısından bakılmalıdır. Bu amaçla Yerel Gündem 21 kapsamında "Arkeoloji Çalışma Grubu" kurulmuştur. Grubun amaçlarından birisi de yukarıda vurgulanan hedef doğrultusunda hareket etmek ve bu konuda eylem planları ve projeler hazırlamaktır.